

2 s.

СЛОВО

Український місячник
в Австралії

2

1954

THE WORD

“SLOVO”

UKRAINIAN MONTHLY IN AUSTRALIA

СЛОВО УКРАЇНСЬКИЙ МІСЯЧНИК

РЕДАКТОР І ВИДАВЕЦЬ:
ДР ЄВГЕН Ю. ПЕЛЕНСЬКИЙ

SLOVO UKRAINIAN MONTHLY IN AUSTRALIA

EDITOR AND PUBLISHER: DR. EUGEN J. PELENSKYJ

Рік видання: 2.

Число:

2 (6)

Сидней, лютий 1954

Передплата: річно 1 фунт
піврічно 12 шил.

Адреса: SLOVO
17 Belmore St., Arncliffe, NSW

Ukrainian Press, 17 Belmore St., Arncliffe, N.S.W.

Єлисавета II. в Австралії.

Генеральний Губернатор Австралії марш. Слім вітає
Її Величність Королеву при вступі на Австралійську
землю.

Магістрал

Остап Тарнавський

Творець людину вивів на дорогу,
що без початку і що без кінця.
Куди і відкіля дорога ця,
де шлях до дому вічного, ясного?

Та ради і поради нівідкого.
Серед свого земного городця,
чоло, прибравши в золото вінця,
вона дає закон добра і злого.

Вона підносить зір туди, де зорі
освічують безмежжя світові,
порядок світу творить в голові

і голову схиляє у покорі.
Із співом, що несуть його серця,
людина йде — задивлена в Творця.

Зі збірки: »Життя« Вінок сонетів

В далеку дорогу

О. Бучацький

Прощання з табором

Хто з нас не проходив хвилини від'їзду з табору у вільний, нормальний світ?... І кого ця хвилина, не дивлячись на такі й інші приготування властиво не заскочила?

Спершу вантажите багаж. Більший, відтак менший, відтак підручний. А там уже час вилізати на автомашину. Стискаєте комусь руку, хтось вас обнімає, промайне усміх на лицах приятелів, трохи дивний, не то заздрісний, не то сумний. Деся хтось заплаче, деся хтось зітхне... Гукнете з авта «до побачення», залунає: «напишіть», а їм у відповідь «напишу, напишу»... Шофер крикне: «Готово!» Залунав мотор, авто рушає, набирає швидкості, «До побачення, до побачення», але де?

Востаннє обкидаєто зором касарняні, сірі будинки, ріку, сусідній табір, Піонір-казерне, роздоріжжя, баварське заспане містечко, от станція. І знову метушня, знову викрики і знову прощання з цими кількома найближчими, що відправили вас аж... на двірець. За хвилину ви вже в дорозі, в незнайоме майбутнє, за вами закінчений один з розділів вашого життя... Ви вже не Ді-Пі, а майже емігрант.

З казарми до казарми

На першому постойі в Авгзбурзі, в Еміграційному Центрі нас, цим разом не держали довго. Ніхто не заглядав вам у зуби, ніхто не питався про недуги прабабуні і не цікавився, скільки марок, колись там платив за працю німецький «бавор». Зважили багаж, причепили число, тут і там при цій нагоді виразно наказували: не забудьте свого числа! Знайте, що число це все! Приділили місце в поїзді, а відправляючи на дальшу дорогу, урядовець ІРО, поклепуючи вас по плечах, говорив: Щасливі люди! Через день-два попливете. Корабель уже жде...

Та коли поїзд, по цілоденній подорожі спинився і про-

лунав виклик «висідати» — то не лише не було сліду з корабля, чи моря, але на своє превелике здивування ви ствердили, що ви знову серед гір, покритих густим лісом. А на стаційному будинку великі чорні літери писали: «Вільдфлексен».

На північ від Франкфурту, на високому лісистому узгір'ї, німці вибудували величезні приміщення для війська. Підчас війни там приміщувалися різні недобитки, по війні зайняли табір поляки, що їх число доходило до 40.000. По німцях залишилися казарми, споруди, прекрасні шосе. По поляках саморобні «гуральні» в пивницях і кілька тисяч могил на таборовому кладовищі з написом: «Згинув трагічною смертю»... В 1950 р. табір перетворили в Переходовий Центр і там люди ждали місяцями на обіцяний корабель. Для більшої різноманітності жінки жили окремо від чоловіків, а коли таборова поліція зловила когонебудь з «винуватців» після девятої години вечора, карала примусовою працею. Мабуть для того, щоб табір залишився довше в людській пам'яті, була славна дитяча лікарня, де в малих тісних кімнатах лежали всуміш діти хворі на кір, віспу, скарлятину... Деякі пробули всі ці і ще інші недуги, а коли по місяцях верталися до батьків, то ці їх не пізнавали бо в шпиталі дітей... не вільно було відвідувати.

Минали дні, тижні, місяці, а обіцяного Інформативним Бюром (до якого день у день відбувалися прощі), транспорту не було. Табір відживлявся сплетнями; що братимуть лише самотніх, що ... тих «що» було сотки.

Одного дня командантка табору проголосила карантину, мотивуючи це великим числом хворих дітей(!).—

У відповідь на те всі люди проголосили голодівку. І о, диво! Зразу з'явилися десятки різних старшин ІРО, зразу посипалися обіцянки, зразу почали йти транспорти. Щоправда, лише до інших казарм, в інші частини Німеччини... — Коли ж про транспорт

не було чутки, мешканці табору влаштували знову щось у роді бунту. Та тут було не те. Вправді з'явився австралійський консул, обіцяючи прискіпити транспо-

рти, але комендант табору сказав делегації людей: «Якщо вам чорний хліб не смакує, купіть собі білий, калорії є в салі і в картоплі, а ви їх дістаєте в капусті, Якщо ще раз повториться така демонстрація, то всі опиняться по той бік залізної заслони.»

Бажаючи упевнитись у тому, що такі демонстрації не повторяться, комендант іще раз закликав до себе делегатів і заявив, що вони комуністи і як такі їм відмовляються права емігрувати. Хіба, що вони відкличуть усі домагання і сидітимуть тихо. Розуміється, що всі сиділи дуже, дуже тихо.

Мале чистеньке північно-німецьке містечко. Чепурні домики з цегли, прекрасні городчики. Вуличні надписи в мові німецькій та «плат-дойч». Казарми німецьких залог і підводних човнів. Харч «айн-топф», комендант табору канадієць, таборова поліція - бувші німецькі моряки. Обов'язкові лекції англійської мови, проходять по сусідніх мочарах, і знову кількатижнєве дозидання і знову сплетні. Про здержання транспортів, про кораблі, що пливтимуть довкола Африки, про можливість війни і можливість потрапити в руки....

До лекції англійської мови додано культурницькі фільми з життя Австралії, пополудневі проходи серед ланів спілої пшениці, жита та вівса. Сплетні, разом з вістками з корейського фронту творили прекрасну мішанину, що нею «підсилювалися» нерви скитальців. Але в відміну до попередніх таборів ви знали, що колись за тиждень, два, чи десять прийде черга на вас, припливе «ваш корабель». Транспорти вже відходили, вже можна було наочно переконатися про те, в кого були гроші, міг навіть поїхати до Бремену і подивитися на кораблі, ті, що плили до Америки і ті, що мали йти до Австралії.

Вкінці, після місячного побуту, прийшов день, коли появилася листа з вашими прізвищем, коли відставлено ваш багаж, вручено документи на переїзд та корабельне число і поїзд повіз вас до так довго очікуваного корабля. Прийшов день сказати: прощай Європо!

Продовження буде

Дитинство в «раю»

Спомини

Лідія Макар

Мое рідне село, Блакитна в Миколаївській області недалеко Кривого Рогу, розложене в затишній балці. Серединою балки проходить вулиця, біля якої рядами розмістились хати серед вишневих садків. Всіх хат було біля 300. Недалеко села пливе ріка Інгулець. Наша хата стояла на горі, біля церкви і школи. Мій батько належав до заможніших селян, а ціла родина складалася з десяти осіб.

Мое дитинство проходило «в раю». Перший спомин, що міцно врізався в дитячу пам'ять, це зруйнування церкви в нашому селі 1929 р. Звалища церкви стояли ще кілька років.

З початком року 1932 — мені було тоді 12 років — стали часті навідуватися до села т. зв. гвардійці. Цебто члени партії та комсомолу, що намовляли селян вступати до колгоспу. Ці «отряди» складалися переважно з відомих у околиці неробів і лінтяїв. Майже ціле село протиставилося їх намозам. Тоді вони стали силою проганяти людей зі села, грабуючи при тому все майно. Тимто багато виїздило хто де міг, забіраючи в поспіху все, що можна було забрати.

Мій батько також навантажив віз, чим далось, і ми переїхали жити в степ. Довший час жили ми під вільним небом, при возі, але по якомусь часі батько побудував хатину. З нами виїхало біля 100 родин.

Переселенці сподівалися, що в степу матимуть спокій, але сталося інакше: тут заскочили їх страшні роки 1932-3, роки голоду.

До хутора стали навідуватися міліціонери, що робили розшуки за припасами. Все, що найшли, забірали, а коли було щось варене, виливали надвір. Кожен міліціонер мав крючок, яким пробивав стіни і землю, шукаючи скрізь за похованою поживою. Не помагали благання і плачі жінок. Моя мати плакала цілими днями, лякаючись, що ми помremo з голоду.

Завдяки прозорності батька, ми заховали дещо зерна далеко в степу. А те, що залишилося в хаті, батьки заховували як могли. Бувало, що мати розсипле тонкою верствою збіжжя на печі, прикриє рядном, а відтак покладе всіх дітей на піч, головами до хати. Це відвертало увагу міліціантів. Для нас дітей це була велика радість, бо ми мали змогу наїстися збіжжя. Іншим разом батьки перекидали мішки із збіжжям через пліт, а відтак накривали шматтям ніби для провітрення. Це також відвертало підозріння. —

Нас багато рятувала корова, що її якимсь дивом вдалося нам зберегти. Моя мати збирала масло і міняла в містечку за крупу, яку варила на воді і закрापляла сироваткою. Це була наша щоденна пожива. Ми постійно були голодні, очікуючи наступної пайки слідуючого дня.. Мій батько проміняв найкращу одягу і кожух за мішок сої.. Степ рівнож став нам у великій пригоді; там була велика трава, в ній роїлося від звірят та пташні. Я і одна з моїх сестер постійно блукали по степу збираючи щавель, з якого мати варила зупу. А бувало, що зловлю сплячу куріпку, або їжака. Все те я приносила до хати, мати все те нам варила, а їжаків обсмаливши на вогні пекла. Часом цілими днями я пролежала в полі, що належало до німців-колоністів і визбирувала в мішочок свіжо посіяне збіжжя, при тому наїдалася до сита. Мати часто варила на мене, боячися, щоб щонебудь зі мною не сталося. Бували випадки, що міліція їздила кінно по полях і стріляла людей. Одного разу моя старша сестра вибралась з своїми подругами до скирти одного колоніста, де вибірали колоски. Їх зловив міліціонер і на другий день відбувся над ними суд. Її товаришки дістали по п'ять років тюрми і вже більше не вернулися, а мою сестру випущено, бо вона не мала ще вісімнадцять років. Одного разу, коли я верталася зі степу і несла маленький мішечок, наповнений назбираним збіжжям, на подвірі заскочив мене міліціонер; я закричала, а мати впустивши мене в хату закрила двері. Міліціонер вистрілив, куля прошила двері, але на щастя нікого не поцілила.

В короткому часі в нашому хуторі почалося людодія. Батьки їли власних дітей і навпаки. Пам'ятаю од-

ну родину, яка жила недалеко нас. Сім'я складалася з шістьох осіб. Батьки з'їли двоє немовлят близнюків, а відтак двоє старших дітей, одну дволітню і другу трилітню, а в кінці самі помирали. Одного разу моя менша сестричка, перебігаючи через подвір'я сусіда до батькового брата, мало не впала жертвою того сусіда. Він вибіг з хати і намагався її зловити. На щастя то поблизив вуйко і його прогнав. По другій стороні дороги одного дня померла родина на прізвище Щербина. Це прізвище глибоко мені врилося в пам'ять, бо вони часто бували в нас. Лишилися дві дочки і син. Вони не маючи сили похоронити батьків, кинули їх у криницю. Раз моя мати вибиралася до містечка, щоб кусок масла замінити на крупу, а коли вечером вертала до хати, побачила, як здалека блимнув вогник цигарки. Мати звернула увагу в тому напрямку і запримітила в рові двох мужчин. Вона не надумуючись почала скоро тікати до поблизької загороди, де жила знайома родина. Коли добігла до хати, як ці мужчини завернули назад не маючи сили її наздогнати. У хаті знайомих застала такий образ: жінка майже нежива лежала на постелі, а двоє дітей мов кістяки, присунувшись до моєї матері, благальними очима просили їсти. Страшна ніч настала в нашій хаті. Ми думали, що мати впала жертвою голоду. В ночі не можна було вийти з хати, а бідний батько як зміг втихомиряв нас. Ми цілу ніч не спали плачучи за мамою. В нашому горю помагали нам пугати пугачі, які також немовби оплакували нещастя нашого народу. Треба згадати, що в ті часи скрізь було дуже тихо ніччю, не піяли півні, не гавкали собаки, лише пугачі жалібно і зловіщо пугали. На другий день розказувала нам мати, що коли йшла до міста бачила, як міліція їхала автом і забирала померших і напівживих людей. Бачила як кидали на авто одну догоряючу жінку. Вона була опухла, а через незручність міліціонерів вона впала на землю, шкіра на ній потріскала й почала витікати вода. Вона несамовито кричала. Міліціонери не звернули на то уваги, поїхали далше.

До села почали надходити з різних сторін голодні люди. Вони шукали за їдою, заходили до порожніх хат, де люди вже помирали. В нашому хуторі більшість

людей вимерла з голоду, а деякі люди вийшли з села до міста, де було легше жити. Були випадки, що міліціонери завертали людей, а то і стріляли на місці. Одного дня, коли ми всі сиділи в хаті голодні, очікуючи чогось, незнаючи самі чого, до нашої хати наблизився малий хлопець. Він обперся о живопліт, на яким висіла сорочка. Моя мати вийшла до нього і почала з ним щось говорити. Я чула, як він сказав до мами «Тітко, ви думаете, що я хочу вашу сорочку, я голодний». Мама боялася впустити його в хату, бо він був дуже брудний, а на ньому лазили насікоми. Мама дала йому щось з'їсти, а відтак постелила йому в городі, де він положився. А ми, звичайно як діти, підбігли до нього і годували зелениною, яка вже тоді появилася на деревах. На другий день, коли ми повставали, хлопець вже був неживий. Кілька днів пізніше я з сестрою вийшли до сусідньої хати. Хата була порожня, бо люди вимерли. На печі лежала старша жінка, в якій на грудях було намисто. Ми перестрашилися і хотіли тікати, але вона ледви чутним голосом просила нас підійти до неї. Ця жінка скинула з шиї намисто, подаючи його мені з проханням дати їй за нього щось з'їсти. Я злакомилася на це, скоро побігла до хати і про все розказала мамі. Мама насварила на мене і заборонила там більше ходити. На другий день міліція викинула її тіло на авто.

Літом 1933 р., людей які ще залишилися при житті звозили до свіжо заложеного колгоспу. Там за малий кусок хліба люди мусіли працювати від рана до пізньої ночі, а коли не мали сили, викінчувалися. В колгоспі згинув раз кінь. Заряд колгоспу велів його чимсь обляти і закопати. Ніччю люди його викопали, пошматували на куски і з'їли. — Всі серед страшних болів померли на затроєння.

Тим часом кати гуляли по нашій землі. Пригадую собі як на першого травня далеко в колгоспі повівав червоний прапор з серпом і молотом. Було чути співи і різні промови, а ми голодні, блукали по степу, вишукували всяку зеленину, чим наповняли голодні шлунок. А тим часом мій батько підупадав на здоровлі, ноги почали опухати. Одного дня пішов на поблиську станцію і там на щастя дістав працю. З того часу нам

стало легше жити, бо на кожну особу ми діставали денно 300 грамів хліба. Ми часто вилазили на дах малої хати виглядаючи батька з хлібом. Вкінці приїхало колгоспне авто і всіх нас забрало. Батько був примушений підписати анкету, що він добровільно вступає до колгоспу. Тут я як неповнолітня працювала при поленню ярини. Бувало нераз падає дощ, а я голодна і майже нага сиділа на землі з замерзлими руками. Чорнозем був дуже масний і тяжко було його з рук усунути.

Так наступив 1939 рік. — Коли настала війна, у всіх зродилася надія на щось краще.

Та сталося інакше...

Мазепа

Джордж Байрон

. . . Потім славний ватажок
Добув торбину й боклажок,
Увесь убогий свій припас, —
І з Карлом і всіма з почоту,
Гостинно поділився він
З такою ж гідністю достоту,
Як на бенкеті дворянин.
Король з усмішкою гіркою
Свою мізерну пайку взяв
І, приховавши приступ болю,
Бадьоро, голосно сказав:
«У всіх із нашого гуртка
Відважний дух, тверда рука,
Та хто в цей час маршів, боїв
Балакав менше й більш зробив,
Ніж ти, Мазепо? На землі,
Від Олександрових часів
Такої пари не знайти,
Як твій Буцефалос і ти.
Бо й скитську славу топчеш ти
На ріках і просторах степу».

Уривок з поеми Байрона «Мазепа»,
що появилася новим виданням у на-
шому Видавництві.

Чар Шевченка

Євген Ю. Пеленський

Життєва кар'єра — якщо можна вжити тут того слова — Тараса Шевченка зачалася неначе б то звичайно і просто: 6. грудня 1829 р. Енгельгард, вернувшись з балю нічною додому, застав Шевченка, тоді покоевого козачка за відмалюванням портрету козака Платона. Як відомо і пан сам вибив його за те, мовляв, він міг спалити цілий дім, і «на другий день велів візникові Сидоркові випороти його хорошенько, що й виконано докладно» — як відмітив про те Шевченко в своїй автобіографії. Незабаром той сам Енгельгардт віддає Шевченка на науку до найкращих в тому часі малярів Варшави, Вільни і Петербурга Лямпі, Рустема і декоративного маляра Ширяєва.

Чому? Сам Шевченко пояснив це тим, що Енгельгардт хотів мати портрети своїх приятельок. Біографи великого поета вдовольнилися цим поясненням, хоч воно далеко незадовільне, бо не виясняє, чому саме віддав він Шевченка на науку до найкращих малярів, яким мусів багато заплатити, на всякий раз багато більше ніж могли б коштувати потрібні йому портрети. Та й самому Шевченкові він платив за кожний портретик зокрема, хоч і не багато, по рублеві.

Отже треба б шукати за іншим виясненням цієї вирішальної для цілого Шевченкового життя події.

Пізніше Шевченкове життя дає підстави догадуватися, що тут, може вперше, виявився той переможний чар поета, що згодом виявлявся все і всюди, діючи на всіх без виїмку людей, яких життєві дороги на довший час, чи лише на коротенький мент сходилися з життєвим шляхом Шевченка.

Над тим питанням не зупинилися досі біографи великого поета, хоч мало не всі його сучасники, що знали його особист, згадували про те, очевидно, різно називаючи і різно окреслюючи те, що мабуть найкраще передати словом: чар людини.

З вигляду був Шевченко радше негарний. Низький огрядний, з не дуже то правильними рисами лица, з малими очима, згодом цілком лисий. Коли додати до

того повну неувагу до ноші — зовнішня характеристика його могла б бути навіть від'ємна. Тимчасом усі сучасники підкреслюють, що це була надзвичайно мила людина. В товаристві веселий, в поважних речах серйозний, до всіх людей уважливий і спочутливий. Він отверто висловлював свої думки і погляди, чим здобував собі подив і пошану навіть у ворогів. Він мав прекрасний м'який і глибокий голос, яким майстерно володів. Він по мистецьки читав і прекрасно співав, що йому й здобуло найбільші похвали. Його слова були незвичайно розумні, його вислови все доречні. Його поведінка була як найбільш витримана, аристократична, хоч аж ніяк не вимушена, а природна і щира. Рухи його статочні і елегантні. Все те здобуло йому симпатію і повагу сучасників, за винятком, очевидно, тих, що йому зазидували, або його ненавиділи за отверто висловлювані протиросійські погляди.

В 1832 р. віддав Енгельгардт Шевченка — на його власне бажання — на науку до маляра — декоратора Ширяєва. Не був це простий кімнатний маляр, як його згодом представив Шевченко, а за ним і його біографи, а найкращий у той час у Петербурзі декоратор, якому напр. доручили таку відповідальну роботу, як розпис Великого Театру, в чому брав теж участь і Шевченко, розмальовуючи пляфон. Ширяєв людина сувора, але не без ширших мистецьких інтересів. Він мав напр. велику збірку цінних гравюр у нього сходилися часто петербурзькі мистці і поети на авторські вечорі. Учням Ширяєва вільно було прислухатися — правда, лише з сусідньої кімнати — читанню поетичних творів. Як згадує в своїх споминах один з учасників цих вечорів, споміж гуртка учнів, що стояли в напів темних дверях, які вели до другої кімнати, особливим світлом блищали в одного з них глибокі, розумні очі.

Є це перша мемуарна згадка сучасника про зовсім невідому ще тоді молоду людину, що не була тоді ще ні талановитим малярем, ні геніальним поетом, яка одначе вже тоді відрізнялася від своїх товаришів особливим поглядом своїх очей. — В пізніших споминах згадують не раз сучасники про чар Шевченка-людини, а вже зокрема про його очі.

Власне очі. Шевченко — якщо можна так висловити цю нову думку — належав до тих нечисленних великих людей, яких глибокому поглядові ніхто не міг опертися. Йому, як і тим нечисленним пророкам і апостолам, полководцям і бесідникам, що мали такий же проймаючий погляд, не треба було ані просити, ані приказувати. На кого він раз поглянув, той був мов заворожений, ставав на все приятелем поета. «Його розумне високе чоло — писала майже 40 літ по смерті поета Агата Ускова Кониському — велика лисина, добродушне чесне лице, ясний ласкавий погляд надавали йому поважання і надили до себе».

Цьому ясному ласкавому поглядові не міг опертися і Енгельгард і це було власне першим ступнем його мистецької і, що за тим іде, життєвої кар'єри.

Другим ступнем був визвіл з кріпацтва.

В тому часі було в Петербурзі безліч мистецьки обдарованих кріпаків.. Декого з них вдалося навіть викупити з кріпацтва, але ні в одному випадку не відбулося воно при такій щирій співучасті таких широких кругів, як це мало місце з Шевченком. В його викупі брала участь мало не вся тодішня численна українська громада в Петербурзі з І. Сошенком, В. Григоровичем і Є. Гребінкою на чолі, багато поетів і мистців, серед яких не бракло найвидатніших тодішніх представників поезії і малярства з В. Жуковським і К. Брюловом на чолі, широкі круги громадянства, ба навіть мало не весь царський двір. Поруч українців — москалі, поляки, німці. Пригадаймо ще, яка велика радість була в цих усіх людей — графа Вельгорського, Венеціянова, Жуковського, Григоровича, Сошенка й інших, коли вже нарешті Шевченка викуплено.

Того не можна в'яснити, а принайменше — не можна в'яснити без решти самим лише мистецьким хистом молодого кріпака, бо, як сказано, талановитих кріпаків-малярів було тоді в Петербурзі чимало. Та й загальне ставлення тоді до того роду справ було зовсім інше. Тоді ж обов'язували славні Миколаївські закони, що якраз не дозволяли навіть найбільш обдарованим кріпакам учитися в вищих школах.

Продовження буде

Архієпископ Сильвестер

Степан Гаєвський, в монашенстві Сильвестер, народився 9. січня 1876 р. в селі Михиринцях, Базалійського повіту, на Волині. По закінченні нижчої школи пройшов в 1890-94 рр. послух в Почаївській Лаврі і науку в учительській семінарії в Житомирі.

В 1895-96 рр. учителював в Горохівщині на Волині, після чого був покликаний до війська. Військову повинність відбув у Києві, де й згодом учителював аж до Японської війни.

З 1905 р. коли настала змога науково і суспільно працювати, бере живу участь в українському житті, м. ін. помагає в словниковій праці Борисові Грінченкові.

В 1909-12 рр. студіює на Київському університеті Філологію, закінчуючи студії дипломом 1-го ступня. Тоді ж появились друком частини його дисертаційної праці про «Александрію».

Підчас I. Світової війни був знову покликаний до війська, до фронтової служби. Тоді мав змогу працювати в Науковому Товаристві ім. Шевченка, проживаючи в будинку Товариства разом з К. Паньківським. У Львові познайомився також з Іваном Франком.

В 1917-19 рр. в час будівництва Української Держави працював в Генеральному Писарстві, що було згодом переіменоване на Державну Канцелярію, під проводом Олександра Лотоцького, редагуючи разом з Агатагелом Кримським проекти законів.

В 1920-21 рр. по переїзді з Києва до Кам'янця Подільського став професором і проректором у місцевому університеті, аж до часу, коли був арештований Чрезвичайною Комісією і вивезений до Харкова. По звільненні з тюрми мав змогу переїхати до Києва, де одержав працю наукового співробітника в Академії Наук і в редакції «України», аж до закриття видавництва.

В 1930-32 професорував в Інститутах Освіти в Полтаві, і в Криворіжжю, однак був арештований і просидів в Луб'янці в Києві в віддані НКВД до 1933 р. З того часу аж до 1938 мусів скриватися перед НКВД, перебу-

ваючи в Алма-Ата, в Ташкенті, в Донбасі і на Херсонських степах. Щойно в 1940-41 р. міг знову стати професором Кременчуцького Педагогічного Інституту.

Підчас 2. Світової війни, в 1942 р. з відновою Української Автокефальної Православної Церкви був висвячений на єпископа і обняв єпископську катедру в Лубнях. Однак вже в 1942 р. довелося емігрувати до Німеччини, звідкіля переїхав 1949 до Австралії, до Сиднею.

По смерті архієпископа Івана на I. Соборі УАПЦ в Австралії піднесено Владику Сильвестра до чину архієпископа і назначено правлячим архієпископом Австралійсько-Ново-Зеляндським з осідком в Мельборні.

Проф. С. Гаєвський був звичайним членом Наукового Товариства в Києві від 1912 р., згодом науковим співробітником Академії Наук. На еміграції став членом Вільної Української Академії Наук, займаючи від 1949 р. досі пост голови представництва в Австралії.

В 1950 р. відновив своє членство в Науковому Товаристві ім. Шевченка в Сиднеї де є звичайним членом, незабаром має бути іменований дійсним членом «Філологічної Секції НТШ.

Королева Єлисавета II. в Австралії

Королева Бритійської Спільноти Народів, Її Королівська Величність Єлисавета II., що разом з Князем Единбургу відбуває самотню в своїм роді подорож довкола світу для відвідин британських закордонних доміній і посілостей, приїхала на лютий-березень 1954 до Австралії. Королівські відвідини зачалися від Сіднею і Нової Південної Валії, де Її з найбільшими почесними вітали губернатори Австралійський істейтовий, стейтовий та федевальний уряди та все громадянство. Зі Сіднею Королівська Пара відвідала Канберу і важніші міста стейту, згодом переїхала до Тасманії, Вікторії, Квінсленду, Південної і Західної Австралії.

В вітаннях Королівської Пари взяли також участь численні європейські імігранти, в тому числі також українці.

Від українського громадянства Австралії привітав Королеву письмовним привітом Голова Союзу Українських Організацій Австралії п. проф. Мирослав Шегедін.

В королівській партії в городі губернатора в Сіднею було запрошених 8 імігрантів. Голова Стейтової Управи Союзу Українок, п. Олена Процюк, що самотня з імігрантів була представлена Князеві Единбурзькому передала їм для Королеві привіти і заявила лояльність від 200.000 європейських імігрантів а зокрема українців Нової Південної Валії, які хоч і не можуть забути свої Батьківщини, в новій країні поселення є лояльними громадянами.

Обширне звітлення з розмови п. Процюкової з Князем та з повним текстом її заяви було подане тричі в Сіднейському радіо.

В галі виставі опери «Чорт її бери», що була виставлена для Королівської Пари в Сідней, чоловічу роль відіграла з великим успіхом українська співачка Таїса Тарас.

І. Собор УАПЦ в Австралії

Ярослав Булка

В дні 26-29. грудня 1953 р. відбувся в Мельборні перший Собор УАПЦ в Австралії. Участь взяло православне духовенство з Високопреосвященним Сильвестром на чолі та понад 20 делегатів Парафій УАПЦ в Австралії. Проводила президія у складі: о. Прот. І. Винницький, о. протопресвітер А. Теодорович, інж. Хом'як. Секретарювали: проф. П. Шулежко і п. П. Кандибко.

Правлячим Архієпископом обрано Владику Сильвестра з осідком у Мельборні. Єпископом - помічником назначено о. прот. Григорія Фомічевського з Перту. По звітах о. Презв. Теодоровича та оо. настоятелів відбулися доповіді про господарські справи (п. Гуляк), виховання укр. молоді (п. Гаєвська), місійну діяльність (о. прот. Фомічевський), брацтва і сестрицтва (п. Тиравський), об'єднання укр. церкви (п. Катренко).

В третьому дні Собору на підставі доповідей о. презв. Теодоровича, п. В. Соловія і п. Тиравського обговорено і прийнято статут УАПЦ в Австралії з додатками про Церковний Суд, Парафії, Брацтва і Сестрицтва. На основі статуту, УАПЦ в Австралії є частиною Святої Української Православної Церкви, що повстала в Україні від часу прийняття нашими предками Христової віри за Князя Володимира Великого.

Автокефальний устрій цієї церкви проголошено в Україні державним законом з д. 1.1.1919 р. та підтверджено ухвалою Всеукраїнського Собору в Києві 21-23 жовтня 1921 р., а канонічне оголошення церкви Собором Єпископів наступило 10.2.1942 р.

Бажаючи звільнити священників від зарібкової фізичної праці та здобути фонди на удержання єпископату, поширення місійної праці, церк. видавництва та ін. потреби УАПЦ в Австралії, схвалено тижневий податок від парафіян.

В склад Єпархіального Управління ввійшли такі духовні та світські особи: о. презв. Теодорович, о. прот. Винницький, о. Манько, о. Сташин, о. Критюк, радн. Соловій, інж. Карташевський, інж. Хом'як, доц. Гордієнко, п. Гуляк. Заступники: пп. Кандибко, Кудринський.

Хроніка Мельборну

Українська Громада Вікторії —

У своїх 8 філіях УГВ об'єднує б. 1000 українців. Число членів постійно зростає. Творяться дві нові філії та 9 нових осередків. Деякі філії закупили на власність площі, Філія в Саншайні побудувала власний будинок. Дбайливо працюють зв'язкові УГВ. — Досягненням цього року являється купно Українського Народнього Дому при в. Доркас, 256, за ціну 12.250 ф. Домом завідує Рада зложена з представників всіх товариств і 5 мужів довіря; панів Б. Шемета, Ст. Діська, Р. Капка, Б. Стефанова і К. Гіммельрайха. В віднові дому беруть участь в першу чергу молодечі організації, Українське Спортове Товариство, СУМ, ОДУМ, Пласт і багато охочих громадян. Кожний працюючий громадянин-українець вплачує на цю ціль 10 ф. готівкою.

Вечір для Австралійців —

Заходом учительки укр. школи п. М. Ліщинської відбувся 29.11.53 в Клубі ІВКА мистецький Вечір при співучасті наших мистців, Е. Павловської, І. Мартинюка, Н. Євсєєвського, Н. Цибульської, О. Новохатька, хору «Чайка» під орудою п. Ст. Коріня та Сумівської танкової групи під проводом п. Я. Булки. Виступ стояв на високому мистецькому рівні, тому й австралійці прийняли його з признанням.

Хор «Чайка» —

Під орудою Ст. Коріня хор влаштував в Есемблей гол в Мельборні Великий Концерт при співучасті співачки Е. Павловської. Музичний супровід обняли пп. Тарнавська і Новохатько. Концерт пройшов з успіхом. Прийнята була численна австралійська публіка. Сумівська танкова група і гурт Донських козаків виступили перед тисячними масами публіки підчас Каронбай Кендл ляйт. Участь теж брала група дітей з Ньюпортської школи, що здобула особливе зацікавлення австралійських гостей.

СУКВ (Союз Укр. Комбатантів Вікторії) —

В листопаді ц.р. влаштував Свято Героїв в честь от. С. Петлюри, полк. Коновальця, і ген. хор. Т. Чупринки; виступив хор «Чайка» і п. Е. Павловська.

При СУКМ існує Референтура допомоги.

Нові книжки

Остап Тарнавський: Життя. Вінок сонетів. Мистецьке оформлення Якова Гніздовського. Видавництво «Київ». Філядельфія 1952 24 ст.

Основна проблематика твору представлена на початку першого сонета: «Творець людину вивів на дорогу, та не вказав кудю іти». Послідовно весь твір побудований на паралелі, чи може лише метафорі: життя — дорога. Дорога шукань і непевності. В кінцевих сонетах є вже розв'язка: «Людина йде — задивлена в Творця». Розв'язка з філософічного, чи релігійного боку правильна, але вона за мало обґрунтована внутрішньою логікою твору, тим самим за мало переконлива. Скорий і не вповні умотивований перехід до цієї розв'язки надто упростив проблематику твору, щоб не сказати спримітизував. Не представляючи блукань і падінь людини на дорозі життя відповідно глибоко, автор позбавив свій твір ноток трагічності, цебто великості. Очевидно, це не є докором для молодого автора, — за пару десятків років він написав би цей твір інакше; це лиш підкреслення його пориву.

Позатим, при дбайливішому опрацюванні можна б усунути напр. про мудрість: «Вона в Христа, у Канта, у Дідро». Читач міг би очікувати в такому зіставленні Будду, чи Конфуція, Плятона чи Руссо, але ніколи Дідро, дарма, що це прізвище так повно римує «ядро». Так само мало сприйнятливі є деякі поетичні образи типу: «місяць засурмив золоторогом». Від тисячеліть місяць є символом тиші і мертвеччини. Та цього роду дрібні недогляди можна усунути при другому виданні. Важче буде усунути хиби побудови: в деяких сонетах не дотримано обов'язкового поділу сонету на описову і рефлексійну частини.

Та попри всі недотягнення твору є це всеж таки замітна поява на нашому літературному ринку. Амбітний почин молодого автора, що мав відвагу взятися за найтрудніший жанр в поезії в'язаною мовою, заслуговує на признання, а саме переведення задуму дає надії на дальші кращі твори.

До кончанъ быснхъ книга оу великодыгра
 дѣоу краковѣ . придержавѣ великаго коро
 ла полкага князя и цѣра . и до кончанъ быснхъ
 цѣлнхъ краковѣ скихъ дышкан полтоць ,
 вѣоль , и змѣцъ немецкого родоу ,
 франкъ . и скончаша полкобожнець на ро
 кеннѣ . дѣсть . девятьдѣсятъ и ѣ лѣто .

Інкунабул з 1491 року.

Кінцівка першої датованої друкованої українсь-
кої книги з друкарні Швайпольда Фіюля в Кракові.

Виїзд до Америки!

Перед виїздом до Америки можете попрощати
Ваших друзів у ресторані «ЛІДО».

Управа Ресторану йде назустріч вимогам бувших
мешканців Функ-у, С. С., Сомме, Райягарду, Людвіка
Люїдполда та всіх прочих казарм у Німеччині.

Переконайтеся самі!

Ресторан «ЛІДО» діє 7 днів у тиждні, 52 тиждні
в році та цілими роками аж до Вашого виїзду до
Америки.

Пам'ятайте, що у нас домашня, європейська
кухня.

LIDO RESTORANT
80 Oxford St., Paddington,
'PHONE FA 8984

Від Видавництва.

З уваги ні перенесення нашої друкарні на інше, вла-
сне приміщення, це число «Слова» виходить з опізнен-
ням і слідуюче вийде подвійне. Згодом наш журнал
виходитиме безперебійно.
